

Pojem politika

POL104 Úvod do politologie

Co je politika (a je důležitá)?
Jak se její vnímání měnilo v čase?
Jaké jsou přístupy k politice?

- „činnost státu“
- „činnost, která je spjata k věcem veřejným. Činnost, při které právoplatní občané mohou prosadit své zájmy, ovlivňovat druhé a aktivně či pasivně se účastnit politického života.
- „Štúdium politiky pre mňa znamená štúdium o moci - kto ju má, koľko jej má, ako ju používa a ako ju obdržal. Výsledkom moci a teda aj výsledkom politiky sú rozhodnutia.“
- „soupeření o moc ve státě“
- „jednání o budoucí podobě českého státu“
- „nekonečný souboj dvou a více hráčů“
- „využívat politickou moc ve prospěch lidu“
- „politika především prostředkem pro změnu“

Politika

Proces, prostřednictvím, kterého dochází ke střetu zájmů a jeho řešení prostřednictvím kolektivní akce ve jménu veřejného zájmu

Politika je...

Politika je...

Politika je...

Bezpečnost

Politika je...

Doprava

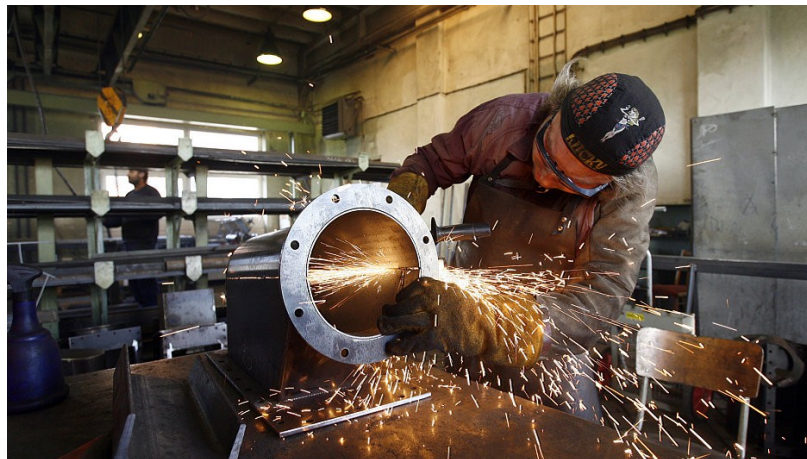
Prakticky ve všech oblastech existuje různorodost zájmů.

Politika je...

Vražda je trestný čin

Politika je...

Politika

Proces, prostřednictvím, kterého dochází ke střetu zájmů a jeho řešení prostřednictvím kolektivní akce ve jménu veřejného zájmu.

- Dominantně spojena s činností státu
- Politika v okolí

Historické reflexe pojmu politika

Antická reflexe politiky

- Nejstarší systematické studium politiky – klasické
- Normativně-ontologické chápání politiky
- Platon, Aristoteles
- Vnímání politiky jako součásti praktické filosofie (kontext polis)
- Politické jednání orientované na účel/hodnoty – „cnotný život“ v a díky polis jako norma (proto normativní) - naplnění života v rámci polis
- Spojeno s určitým typem bytí (proto ontologický)
- X mocenské vnímání politiky

Antická reflexe politiky

- *Epistémé politiké*
- Rozdělení věd na praktické a teoretické
- Zkoumání politiky jako „královské vědy“ (*epistémé kyriotata*)
- Určité jednání (bytí) jako měřítko politického uspořádání X výzkum empirických dat

Středověká reflexe politiky

- Kontext – ustanovení církve – nutnost vyrovnat se s dvojí autoritou (církve x stát)
- Náboženství jako míra jednání (i vztahu k pozemské autoritě)
- Do určité míry pokračování tradice studia politiky jako praktické filosofie
- Sv. Augustin – spis O obci boží
- Rozdělení do dvou obcí – obec pozemská (sebeláska, pýcha), obec Boží (láska k Bohu)
- Dějiny jako střet obcí – pomíjivá obec pozemská, věčná obec Boží
- Důležitost církve v boji dobra se zlem
- Kritický pohled na mocenskou politiku
- Spravedlnost (spravedlivé žití) spojeno s pravou vírou

Středověká reflexe politiky

- Tomáš Akvinský
- Představitel scholastiky
- Navázání na antickou filosofii, vnímání člověka jako politické bytosti (*animale sociale*)
- Zákony obce mají sloužit zájmu všech (normativní pozice)
- Pozice vládce dána od Boha a ospravedlněna dobrou správou obce (ctnostný život vedoucí v posledku ke spáse)
- Vláda v souladu se zákony, jež jsou součástí celého systému Boží vlády

Realistické vnímání politiky

- Protiklad normativního vnímání politiky
- Politika ztotožněna s politickou mocí (vs. „dobrý řád“)
- Prostředky vs. cíle politického jednání – instrumentální pojetí politiky
- Představitelé – N. Machiavelli (*Il Principe*), T. Hobbes („*Nikoli pravda, nýbrž vůle tvoří zákon*“)
- Machiavelli – cílem vladaře není spása, mravný život, ale získání a udržení moci a slávy na tomto světě
- Jasně oddělení mravnosti a ctnosti od politické racionality (ne nutně dobrý, ale mít dobrou pověst)
- M. Weber – pojetí státu skrze *prostředek*, politika je „snaha o podíl na moci nebo o vliv na rozdělení moci“, „kdo dělá politiku, usiluje o moc“ (více viz seminář na téma Stát)
- H. Lasswell: „Who Gets What, When, How?“
- *Selectorate theory*
- Problém „natahování“ pojmu (*conceptual stretching*)

Co je to politická moc?

Politická moc

- Schopnost přimět druhého k (ne)jednání i proti jeho vůli
- PM jako přirozená charakteristika člověka? (*zoon politikon*)
- Vytváření hierarchizovaného společenství
- Psychologické predispozice k výkonu a podřízení se moci
- Kulturní aspekty politiky a politické moci
- Teorie racionální volby
- Iracionální jednání
- Moc jako synonymum politiky?

Termíny související s politickou mocí I.

- Legalita vs. Legitimita
- Zdroje legitimacy (Weber):
 - Tradiční
 - Charismatické
 - Legální
- Ideální typy vs. realita
- Význam pro udržení politické moci
- Úzce spojeno s politickou socializací, studiem režimů, politickým chováním

Termíny související s politickou mocí II.

- Suverenita
- Autorita

Kategorie *přítel - nepřítel*

- součást realistického pojetí politiky
- *Pojem politična* (Der Begriff des Politischen)
- Vymezení oblasti pomocí termínu přítel – nepřítel (paralelně např. ke sférám estetiky, morálky...)
- Politika je nejintenzivnější ze všech protikladů – klíčová je *možnost (!)* konfliktu (s případným následkem fyzické likvidace)
- *Přirozený* nepřátelský protiklad mezi lidmi (navázání na starší autory) – kolektivní pojetí konfliktu (my vs oni); vymezení se vůči utopismu a liberalismu
- Vztah k jiným protikladům
- Primárně vztaženo k mezinárodní politice (koncept suverenity)

Děkuji za pozornost